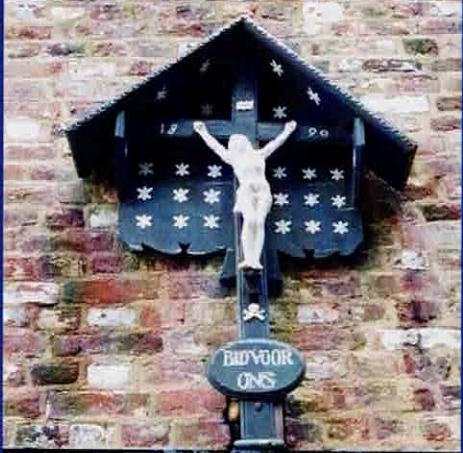

STICHTING KRUISEN EN

KAPELLEN IN LIMBURG

nieuwsbrief 25
JUBILEUMUITGAVE
12 juli 1954 - 12 juli 2004

JUBILEUMUITGAVE

12 juli 1954 - 12 juli 2004

Bestuur

Erevoorzitter	dr. G.C.M. Egelie s.c.j.	Heel
Voorzitter	K. Swinkels	Venray
Secretaris ing.	H.J. Knoors	Roermond
Penningmeester	ing. J.L.M. Ramakers	St. Odilienberg
Provinciaal adviseur	T.H.G. Custers	Bunde
Geestelijk adviseur	drs. J.A.E. Storcken s.m.a.	Cadier en Keer
Lid	drs B.H.H. Brader	Thorn
Lid	Ed. van Gelder	Brunssum
Lid	drs. V. Hamers	Heerlen
Lid	drs. J.W. Holthuis	Horst
Lid	ing. J.A.L. Meuwissen	Pey-Echt
Lid	W. Oehlen	Wijnandsrade
Lid	R.Th.C. Sijmons	Venlo

Contact

Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg
 Swalmerstraat 100 6041 CZ Roermond
 Postbus 470 6040 AL Roermond
 Tel. 0475-38 67 81
 Fax 0475-33 19 44
[www. bisdom-roermond/skkl.nl](http://www.bisdome-roermond/skkl.nl)
skkl@bisdome-roermond.nl

Frans Wiertz
bisschop van Roermond

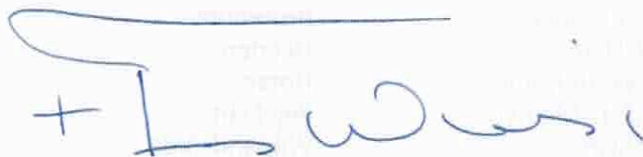
Aan het bestuur van de stichting Kruisen en Kapellen in Limburg
Swalmerstraat 100
6041 CZ Roermond

Roermond, 21 april 2004

Geacht bestuur,

Met grote waardering en dankbaarheid wil ik u graag van harte gelukwensen met het gouden jubileum van uw instelling. Op 12 juli 2004 is het vijftig jaar geleden dat de toenmalige bisschop van Roermond, Mgr. G. Lemmens de Stichting Kruisen en Kapellen heeft opgericht. Terugkijkende op deze periode kan ik met veel vreugde constateren, dat uw instelling zich gedurende al die jaren met veel bezieling en overgave heeft ingezet voor deze in ons Limburgse landschap zo kenmerkende tekens van geloof en catechese. Hartelijk dank hiervoor en voor al hetgeen u hiermee voor de Kerk in ons diocees heeft gedaan.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'F' followed by 'Wiertz'.

+ Frans Wiertz,
bisschop van Roermond

ABRAHAM, feestdag 12 juli

Abraham is geen sint of heilige die onze voorspreker kan zijn, maar wel een gedenkwaardige figuur, als je de leeftijd van vijftig jaar bereikt. Zo ook voor onze stichting, die op 12 juli 1954 opgericht werd door Mgr. Lemmens.

Het gouden jubileum vindt onder andere zijn neerslag in deze bijzondere nieuwsbrief. Hij is ongewoon van dikte en inhoud. Alle bestuursleden hebben aan deze editie hun bijdrage geleverd, zoals ze ook meewerken aan de doelstelling van de stichting. Die werd in 1954 als volgt geformuleerd: 'De stichting heeft dat onderdeel van de uitoefening van de R.K. Godsdienst ten doel, dat bestaat in de zorg voor de in ons bisdom staande kruisen en kapellen in de meest ruime zin'.

Onze stichting is de afgelopen jaren met de tijd meegegaan. Dat heeft ook geresulteerd in een eigentijds logo, dat op deze nieuwsbrief voor de eerste keer gepresenteerd wordt. En dat geldt ook voor onze website, die op onze verjaardag opent. Hij is al gevarieerd van inhoud, maar het ligt in de bedoeling dat de site nog verder uitgroeit. Bijvoorbeeld met aanvullingen en veranderingen van de inventarisatiegegevens, en met links naar bijvoorbeeld u. Als u een site voert voor uw kruisen en kapellen, kunt u die aanmelden om te koppelen.

Een ander deel van het jubileum ligt om organisatorische redenen wat verder weg. Het is het komende boekwerk over kruisen en kapellen in Limburg, dat op 12 februari 2005 ten doop zal worden gehouden. Daarin zult u onder andere kunnen lezen, hoe het de stichting is vergaan sinds het plaatsen van de bisschoppelijke handtekening op de oprichtingsakte. Er wordt nu de laatste hand gelegd aan de tekstbijdragen, die samen met een cd-rom een gedegen overzicht zullen geven van onze kleine monumenten van vroomheid. Na de zomer worden de puntjes letterlijk op de i gezet en gaat alles naar de uitgever. Tweederde deel van de benodigde gelden is al toegezegd, naar de rest zijn we nog op zoek.

Ondertussen zijn ook de laatste gegevens van de Inventarisatie 2000 met ons gps-toestel ingemeten en gedigitaliseerd, en maakt het stichtingsbestuur zich nu op voor de voorbereidingen van de jubileumviering op 12 februari 2005. Het boek, de opening van een tentoonstelling in het Limburgs Museum in Venlo en een symposium zullen er onderdeel van zijn. Wij kunnen nog vooruit.

Intussen is de provinciale contactmiddag in St. Odiliënberg al weer achter de rug. Het was een geslaagde gebeurtenis, met voldoende belangstellenden om nogmaals vast te stellen, dat hij in een behoefte voorziet. Het volgende jaar zullen we ergens in Noord-limburg te gast zijn. Tot ziens, daar of ergens anders!

Koos Swinkels, voorzitter

H. Hartbeeld, Thorn
opgericht 1925

EEN GESCHENK UIT ANTWERPEN

Die middag zit pastoor G. Wouters van Thorn aan zijn bureautafel. Hij neemt het Memorandum van de St. Michaëlparchie. Doopt zijn kroontjespen in het inktpotje en schrijft. Op zondag 11 oktober 1925 'had plaats de groote en goedgeslaagde plechtigheid der intronisatie van het Hart van Jezus.'

De oud-inwoners van Thorn, die nu in Antwerpen wonen, wilden 'uit eerbied voor hunne geboorteplaats Thorn – een groot H. Hartbeeld ten geschenke te geven.' Als standplaats werd aangewezen 'den scherpen hoek van het kerkhof, daar waar de 'meeste straten samenloopen.' Het beeld is vervaardigd door L. Jacobin uit Borgerhout bij Antwerpen.

Kermiszonntag brak aan. De dag van de intronisatie. Zo goed als alle oud-inwoners waren op familiebezoek, en namen deel aan de plechtigheid. Rond 3 uur trok de feeststoet door de versierde straten. Ze gaf een goede indruk van het parochie- en verenigingsleven. Het geheel verliep naar ieders tevredenheid. Pastoor Wouters sluit het boek op zijn schrijftafel. Herhaalt de tekst op de sokkel: 'H. Hart van Jezus wees koning over Thorn.'

Meer dan 75 jaar later staat het beeld nog steeds op de oorspronkelijke plek. Groen geworden weliswaar, door de boom die er later achter werd geplant. Historisch erfgoed, dat ons ook herinnert aan hen die het geschonken hebben. Oud-inwoners die in Antwerpen werk en onderdak vonden. Maar die de band met hun geboorteplaats wilden behouden.

dr. Godfried C.M. Egelie scj (1929), studeerde theologie, daarna biologie. Was verbonden aan de R.U. Utrecht. Deed er onderzoek naar de relatie mens-landschap. Richtte zich daarbij sinds 1977 geheel op de wegkruisen. Promoveerde op dit onderwerp in 1983. Was van 1978 tot 2003 bestuurslid van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg. Van 1992 tot 2002 voorzitter. Bestudeert momenteel de H. Hartmonumenten langs de openbare weg.

Wegkruis Venray,
opgericht 1873

HET WEGKRUIS BIJ MIJ OP DE HOEK

Al ruim 30 jaar woon ik in de buurt van een wegkruis. Eerst was het wat vervallen, maar sinds de Stichting Kruisen en Kapellen in Venray het in 1989 onderhanden nam, ziet het er weer schitterend uit, zoals het ver voor de Tweede Wereldoorlog geweest moet zijn.

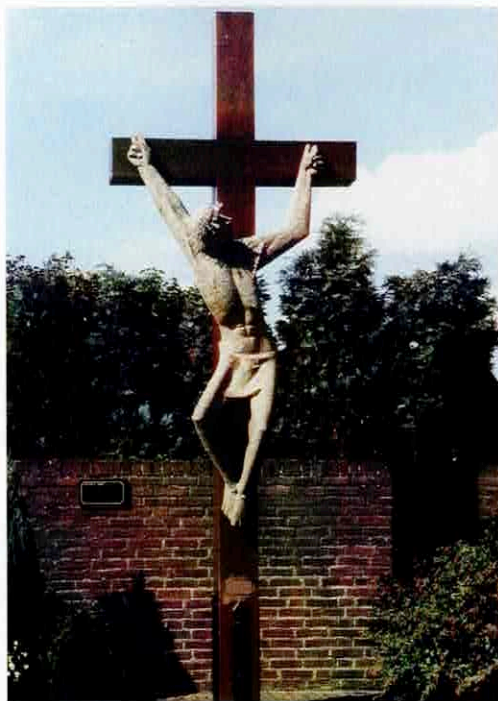
De stichter was bijenhouder Martien Arts. Hij zou na een bijzonder goed bijenjaar het kruis geplaat hebben in 1873 om de spokerijen op de wegsplitsing te bezweren. De paarden met kar konden voorheen slechts met de grootste moeite aan deze plek voorbij. Spoken heb ik er nooit gezien, en een paard met wagen maar af en toe in de vastenavondstijd.

Tijden veranderen. Arts zou de plek nog amper terug kennen, alleen het kruis is nog 'origineel'. Wat ook gebeven is, is de zorg om de plek. Het kruis ligt in een mooi stukje oud Venray, in een goed onderhouden plantsoentje.

Ruim 100 jaar geleden was er een uitvoerige oude tekst van drie strofen, waarvoor de wandelaar moest stoppen om ze tot zich te nemen. Onze snelle wereld is kernachtiger. Nu staat er: 'offer voor de zielen in het vagevuur'. Dat kun je op de fiets nog lezen. Zo gaat het ook.

K. Swinkels (1948), oud-onderwijzer. Vertegenwoordigt district Noord-Limburg-Venray. Actief in heemkundige organisaties vanaf 1967. Bestuurslid van de stichting Kruisen en Kapellen vanaf 1997, voorzitter vanaf 2003. Oprichter en voorzitter van de Venrayse stichting kruisen en kapellen vanaf 1981. Lid van de provinciale Adviescommissie Cultureel Erfgoed vanaf 2004.

Kruis op de Markt te Vlodrop

KORT HISTORISCH OVERZICHT VAN DE STICHTING KRUISEN EN KAPELLEN IN LIMBURG

Het was de heer L. Mertens, hoofd van de lagere school te Nunhem en heemkenner, die zich na de tweede wereldoorlog het lot aantrok van de zwaar onderkomen en vernielde kruisen en kapellen. Samen met de heer J. Huijsmans, directeur van de LTS te Roermond bracht hij zijn zorgen in dezen over aan bisschop G. Lemmens. In 1951 resulteerde dit in de oprichting van 'Het Liefdewerk voor de Kruisen en Kapellen'.

Voorzitter werd de secretaris van het bisdom mr. W. Delhoofen en uitvoerend directeur dr. A. van Rijswijk. Secretaris-penningmeester werd de heer J. Huijsmans en lid de heer L. Mertens. In 1952 trad drs Jo Hansen toe als lid.

Naast het stimuleren van onderhoud en restauratie stelde men zich ook als taak het opsporen, registreren en beschrijven van de objecten. Enkele jaren later werd het Liefdewerk omgezet in een diocesane stichting. Op 12 juli 1954 ondertekende mgr. Dr. G. Lemmens de stichtingsakte, die hij opende met de woorden:

' Overwegende dat de zorg voor de in ons Bisdom staande Kruisen en Kapellen de R.K. godsdienstigheid en devotie bevordert, oordelen Wij het nodig en besluiten Wij krachtens de Ons in canon 1489 par. 1 van de Codex Juris Canonici gegeven bevoegdheid een Stichting te maken, genaamd "Stichting Kruisen en Kapellen".

Van begin af aan zocht men, wetend dat men vanuit een centraal punt niet alles kon regelen en overzien, contact met het veld. Als onderwijzer zocht Mertens die hulp bij de veertien afdelingen van de R.K. Onderwijzersbond. Ook het fenomeen van de regionale bijeenkomsten werd toen al gebruikt om de contacten te intensiveren. Naast successen moest men in de beginjaren vaak ook teleurstellingen incasseren. Door wegeaanleg en bouwactiviteiten verdwenen er regelmatig kruisen en kapellen. Deze ervaringen en de voor het godsdienstige leven moeilijke jaren zestig en zeventig hadden tot gevolg dat de stichting in een buitengewoon moeilijke periode kwam te verkeren. Diverse pogingen werden ondernomen om de stichting van de ondergang te redden. De jaren slepende crisis kreeg een einde in 1973, toen voorzitter Delhoofen aan bisschop mgr. Dr. J. Gijsen een voordracht kon doen voor een nieuw bestuur. De zaken werden met een nieuw elan en voortvarend aangepakt. Zonder overdrijving kan gesteld worden dat de stichting als een phoenix uit haar as herrezen is.

In dit jubileumjaar mogen we met dankbaarheid terugblikken naar de afgelopen jaren. In een apart hoofdstuk in het in 2005 uit te geven standaardwerk over kruisen en kapellen zal zeer uitvoerig worden ingegaan op het wel en wee van de stichting in de vijftig jaren van haar bestaan en zal worden vooruit gekeken naar de toekomst.

H.J. Knoors (1932), oud-docent pedagogiek-psychologie-didactiek aan de Lerarenopleiding te Roermond en aan het Seminarie en Diakenopleiding Rolduc. Vertegenwoordigt het district Midden-Limburg. Sinds 1986 secretaris van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg. Beheerder van de bibliotheek en het archief van de stichting.

*Kruis Minderbroederstraat
Roermond*

HET KRUISBEELD IN DE MINDERBROEDERSSTRAAT

Een meer dan levensgroot kruisbeeld onder een houten overkapping hoog boven de begane grond markeert al vele jaren, zelfs eeuwen, de westelijke kant van de Minderbroedersstraat te Roermond. Door zijn positie valt het crucifix onmiddellijk op, hetgeen ook wel de bedoeling zal zijn geweest. Het kruisbeeld dateert volgens de monumentenlijst uit de zeventiende eeuw. Slechts enkele historische gegevens staan mogelijk in verband met dit monument. Het kruisbeeld is geplaatst tegen het terrein van de Nederlands Hervormde gemeente dat voor de Franse tijd (1794-1814) bij het Minderbroedersklooster behoorde. De Minderbroeders kregen in 1609 van het Roermondse stadsbestuur een bijdrage wegens het oprichten van een crucifix, waarmee misschien het thans nog bestaande kruisbeeld is bedoeld.

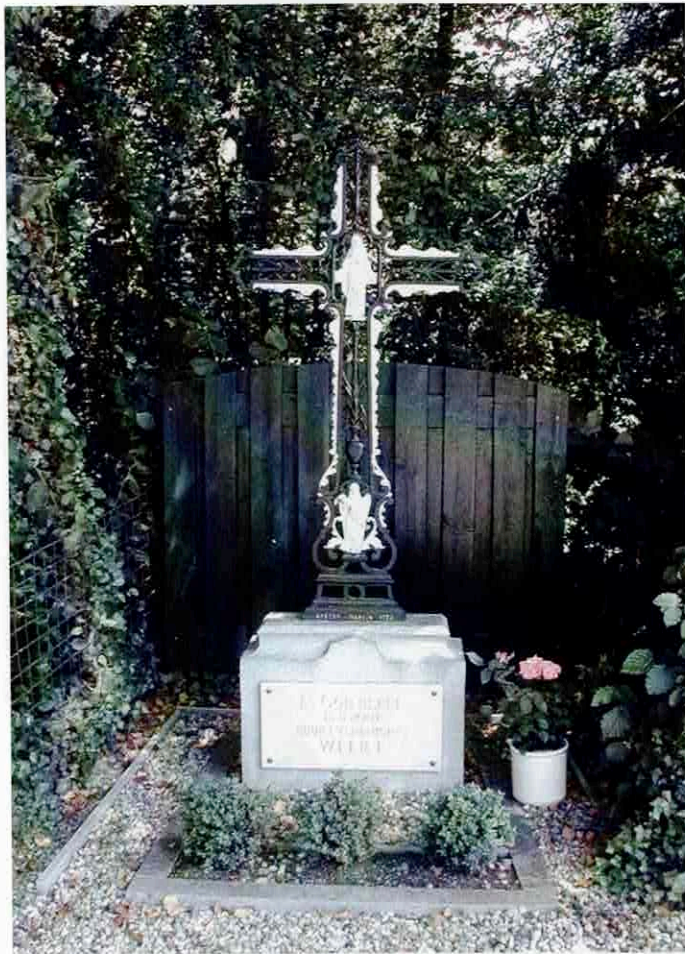
Na de komst van de Fransen in 1794 werden de meeste kloosters in Roermond gesloten. Het Minderbroedersklooster werd afgebroken, de kerk kwam enige decennia later ter beschikking voor de Nederlands Hervormde eredienst. Het kruisbeeld heeft echter de stormen van de tijd overleefd.

Over dit kruis deden in Roermond verschillende volksverhalen de ronde. Nog rond 1900 kwamen Roermondse kinderen met hun kinderen 's avonds bidden bij het kruis. Met de nog in de stad aanwezige putbeelden vormt dit kruis een herinnering aan een tijd waarin het katholieke geloof vanzelfsprekend en meer openbaar dan thans werd beleefd.

In de loop van de tijd heeft de houten overkapping zowel als het crucifix verschillende restauraties ondergaan, de laatste in 1988 onder begeleiding van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg.

ing J. Ramakers (1937), penningmeester, bestuurslid van de Stichting Kruisen en kapellen in Limburg sinds 1965. Voormalig medewerker bouwzaken: hoofd kunst en cultuur bij het bisdom Roermond.

Wegkruis te Weert 17
gemeente Meerssen

WEGKRUIS BIJ WEERT 17 TE MEERSSEN.

Het Gietijzeren wegkruis is gelegen in de noordoost hoek van de kruising van Weert met de Oude Steeg.

De ouderdom van dit kruis is onbekend, maar mogelijk dateert het gezien de tekst in het basement uit 1780. Het is echter niet duidelijk of dit kruis sinds die tijd op deze locatie heeft gestaan. De locatie van het huidige kruis is – gezien de ouderdom van Weert – waarschijnlijk minstens even oud. Het was namelijk gebruikelijk dat er langs dergelijke oude tracés wegkapellen of – kruisen werden geplaatst, zeker waar deze een andere weg of pad kruisten, om de splitsing te markeren. De meeste wegkapellen of wegkruisen werden geplaatst ter herinnering (aan een moord of ongeval), uit vroomheid (deel van een processie – of bedevaartsroute, dankbaarheid of devotie) of in het kader van recht (ter afbakening van kerkelijke rechtsinstellingen), of het als onderdeel van een straf (plaatsen van een kruis of kapel door daders van een misdrijf). Het is niet bekend uit welk motief dit kruis oorspronkelijk is geplaatst.

Het is een gietijzeren, open en doorbroken wegkruis, het kruis legt gezien het ontbreken van het corpus niet het accent op het lijden. Het centrum van het kruis is rechthoekig uitvergroot en omvat een voorstelling van Maria. In de kruisbalken en in de schacht diverse plantaardige motieven. De voet is vergroot en toont een engelenfiguur met sjerp en de vleugels terzijde van het lichaam geslagen. De kruisbalken eindigen in een gestileerde driepas. In het basement staat de tekst: "nestor Martin 1780".

De moderne sokkel van het kruis is voorzien van de tekst: "Es god bleef. 18 – 8 – 2001. Buurtvereniging Oost.

T.H.G. Custers (1945), adviseur, medewerker monumentenzorg bij de Hoofdgroep Cultuur en Sociale ontwikkeling van de Provincie Limburg. Sinds 1985 provinciaal adviseur bij de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg.

*St. Jacobuskapel te Thorn
gebouwd in 2000*

ST. JACOBUS IN THORN

Aan het stichten van een kapel ligt vaak een bijzondere gebeurtenis ten grondslag. Dat geldt ook voor de kapel, die ik in het jaar 2000 aan de Kessenicherweg te Thorn heb gebouwd.

Mijn pensionering kwam in zicht en dat is een ingrijpende gebeurtenis in een mensenleven. Langzamerhand rijpte bij mij het idee om een veldkapel te bouwen als een zichtbare mijlpaal in mijn leven.

Het idee om een kapel te bouwen heeft natuurlijk ook te maken met Thorn, waar al een tiental veldkapellen staan. In overleg met de Stichting Kruisen en Kapellen Thorn ontstond het idee om de kapel toe te wijden aan de Heilige Jacobus en wel vanwege de ligging van de kapel aan de route naar Santiago de Compostela.

Een oud-aannemer was bereid het kapelletje volgens de oude bouwprincipes te tekenen. Bouwmaterialen werden her en der bij elkaar gescharreld en de overbuurman mocht ik bij het metselwerk als handlanger ter zijde staan.

Op de laatste dag van het jaar 2000 werd de kapel door de deken van Thorn ingezegend. Het kapelletje heeft een functie gekregen bij de pelgrimage naar Santiago. Pelgrims bellen aan en krijgen van mij een speciale stempel in hun pelgrimspas.

B. Brader (1938), doctoraal economie Katholiek Universiteit Tilburg. Vertegenwoordigt district Midden-Limburg. Tot 1999 directeur Stafdienst Stichting Onderwijs Midden-Limburg. Bestuurslid van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg vanaf 2004.

Wegkruis Brunssum her-
plaatst 1987

WEGKRUIS TE BRUNSSUM

In het Brunssumse winkeldomein bij uitstek, de Kerkstraat, ligt het modehuis Ravestein op de hoek van de Schiffelerstraat. Ooit stond op die plek het herenhuis van de toenmalige gemeentesecretaris van den Camp. Conform de heersende opvattingen van zijn tijd had van den Camp zijn voor- en zijtuin afgebakend met een ijzeren traliehek van ongeveer een meter hoog. Op de hoek was het hek voorzien van een smeedijzeren kruis, volgens overlevering "een der fraaiste wegkruisen uit de Brunssumse omgeving". Bij de sloop van het huis verdween ook het kruis. Door particulier initiatief is het kruis in 1987 herplaatst, "op nagenoeg dezelfde plaats van het oude kruis". Het herplaatste kruis kan zondermeer de oude kwaliteitsaanduiding opeisen. Was zijn voorganger vrijstaand, nu is het een echt muurkruis. Het jaartal 1912 verwijst mogelijk naar het bouwjaar van het huis van van den Camp, maar daarover bestaat nog geen zekerheid.

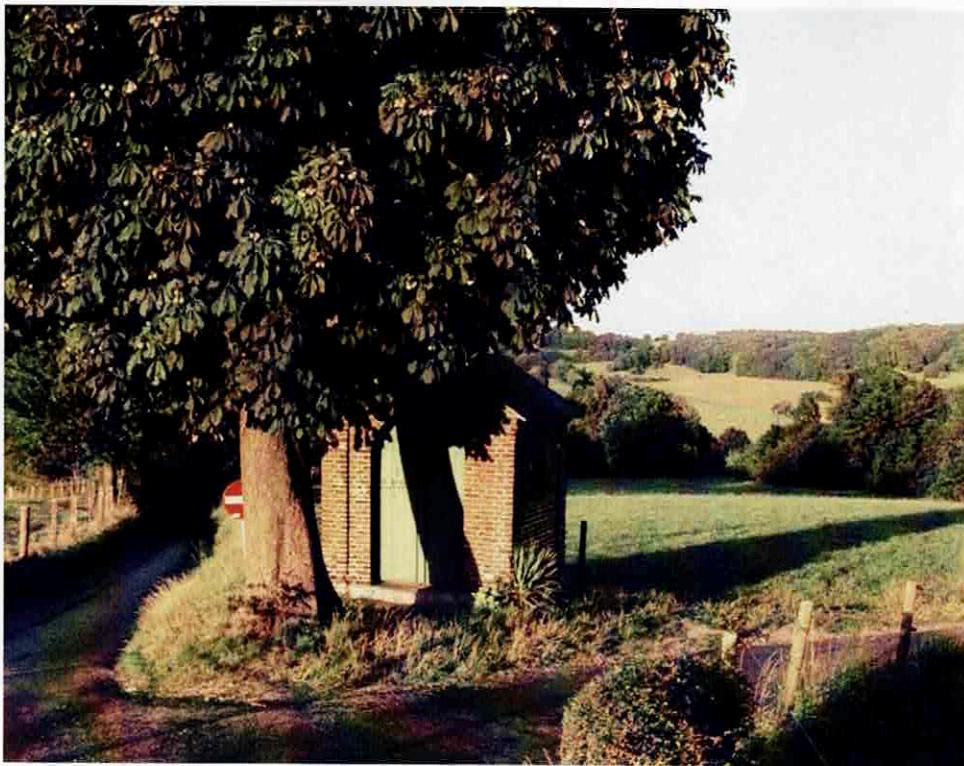
Het kruis hangt precies op de plek waar nagenoeg elke avond Brunssumse jongeren zich massaal bezig houden met de vraag waarom ze daar staan. Het kruis had dan ook niet alleen van weer en wind te leiden. In 2003 moest het worden gerestaureerd. Vooral het console oogstte de bewondering van de restaurateur: dat vakmanschap zie je niet meer! Verheugend voor ons is dat na de restauratie het kruis een bijzondere uitstraling heeft gekregen. Het blinkt en glimt als nooit tevoren, mede door het gebruik van de beste soort goudverf. En dat schijnt toch zijn uitwerking te hebben op de hangjongeren.

Op de foto, die is gemaakt op de dag van terugplaatsing na restauratie, zien we Frans Cals zijn steiger opruimen. Frans is de belangrijkste motor achter de Brunssumse wegkruisen. Dat mag blijken uit het feit dat sinds de oprichting van de Heemkundevereniging in totaal al zes nieuwe kruisen zijn geplaatst.

Ziet het winkelend publiek het kruis niet omdat ze de etalage van Ravestein belangrijker vinden, Hij ziet iedereen. Ook de anonus die af en toe een bloeiend plantje op het consoltje zet!

Ed. van Gelder, geboren in 1941. Oud-statistisch analist bij het CBS. Sinds 1986 bestuurlijk en organisatorisch actief en freelance medewerker diverse gedrukte media. Vanaf 2000 secretaris heemkundevereniging Brunssum. Heeft zitting in diverse overlegorganen voor heemkundige activiteiten binnen Parkstad (vroeger oostelijke Mijnstreek).

*Kapel te Slenaken
gemeente Gulpen Wittem*

'T ANNAKAPELKE VA SJLENNICH

In het typische Limburgse heuvellandschap van Slenaken ligt na het passeren van een holle weg, op de splitsing Schilbergerweg en Kerkdel een bijzondere veldkapel. Na mijn studie over veld- en wegkapellen in Zuid-Limburg, waarbij ik ruim tweehonderd kapellen heb bezocht, blijft dit monumentje van vroomheid een van mijn favorieten.

De situering direct achter een enorme kastanjeboom samen met de eenvoudige en sobere architectuur geven de kleine veldbrandstenen kapel een aanzienlijke charme. Het gebouwtje wordt verfraaid door de geprofileerde daklijst en subtiele verfijningen in het metselwerk zoals de lichtgebogen achtergevel en de bakstenen sierlijst in de zijgevels, ook wel muizetand genoemd. Het vierkante kijkgaatje met verticale spijlen in de houten groene deuren maakt dit pittoreske beeld compleet en wekt bovendien een zekere nieuwsgierigheid. Door deze uitsparing kan men een blik werpen op het beeld van de heilige Anna, waaraan de kapel is gewijd. Haar naam is in sierletters in de deur gegraveerd en haar initialen zijn op een van de twee natuurstenen gevelstenen nog net leesbaar.

Volgens mondelinge overlevering is het Annakapelletje in het midden van de negentiende eeuw gebouwd op de plek van een voormalig veldkruis. De kapel zou zijn gesticht naar aanleiding van de wonderbaarlijke verdwijning van ongeneeslijke ziekten. Nadat buurtbewoners regelmatig bij het kruis hebben gebeden verscheen er een 'opgaande wolk' die deze heersende en vreselijke ziekten in het dorp heeft doen verdwijnen.

Ondanks dat deze veldkapel haar deuren doorgaans heeft gesloten, is een bezoek aan één van de kleinste rijksmonumenten van Limburg absoluut de moeite waard.

drs. Vera Hamers Kunst en Cultuurhistorica geboren in 1974.

Studeerde kunstgeschiedenis aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en publiceerde in dit kader het boekje "'t kapelke... langs velden en wegen in Zuid-Limburg".

Sinds februari 2002 bestuurslid van Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg.

Thans werkzaam als beleidsmedewerker Monumentenzorg bij de gemeente Sittard-Geleen.

Vanaf 1 september 2004 beleidsmedewerker monumentenzorg bij de gemeente Maastricht.

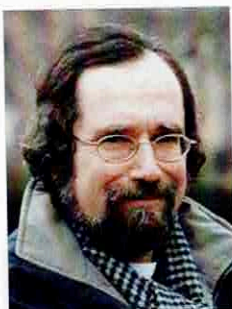
Kapel te
Wijnandsrade,
gemeente Nuth

T SJTAEVESHUUSKE VAN WIJNANDSRADÉ

't Sjtæveshuuske is de op afstand oudste kapel van het Zuid-Limburgse dorpje Wijnandsrade. Het is vernoemd naar de heilige Stephanus, de patroonheilige van de plaatselijke parochie. In het kapelletje is een schildering aangebracht van de steniging van deze eerste martelaar van het christelijk geloof.

't Sjtæveshuuske heeft een woelige geschiedenis achter de rug. In vergeelde documenten wordt melding gemaakt van een processie, die in 1697 vanuit de kerk van Wijnandsrade naar de 'St Stevenskapel' trok. In nog oudere leenregisters wordt het kapelletje als kadastraal oriëntatiepunt genoemd. Tegen het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw heeft het diverse keren figuurlijk aan de rand van de afgrond gestaan.

Het huidige kapelletje dateert uit 1922. Na een hoogst noodzakelijke opknapbeurt in de jaren vijftig geraakte het opnieuw snel in verval. Het viel daarbij ten prooi aan anonieme vanden. In die tijd is het onder meer beklad met godslasterlijke teksten. Eind jaren zeventig leek dit monumentje opnieuw reddeloos verloren. Het is toen door de heemkundevereniging van Wijnandsrade weer zoveel mogelijk in de oude staat hersteld. Daarbij is aansluiting gezocht op de situatie rond 1950. 't Sjtæveshuuske was oorspronkelijk op een mergelstenen voet, maar tegenwoordig op een betonnen fundament gebouwd. De afbeelding in de nis is een kopie van een schilderij van mevrouw Rubens-Cuijpers (1916-1990) uit Thorn. Enkele eerdere afbeeldingen van de steniging van de heilige Stephanus zijn in de loop der jaren verloren gegaan. Onder de nis van de kapel is een steen ingemetseld, waarop een spreuk is aangebracht. 'Godsvrucht stichtte wat schennershand ten gronde richtte'. Achter het kapelletje staan niet de gebruikelijke drie, maar slechts twee linden.

Wiel Oelen (1950), secretaris van de heemkundevereniging van het Zuid-Limburgse dorpje Wijnandsrade.

Zijn interesse gaat daarbij uit naar het bewaken en instandhouden van de (vele) plaatselijke wegkruisen en kapellen. Hij stond aan de wieg van de Isidoruskapel van Swier, die op 15 oktober 2000 door monseigneur Wiertz werd ingezegend. Daarnaast is hij onder meer actief als auteur van heemkunde werk, waarbij het beschrijven van de verhalen achter de regionale religieuze landschapsmonumentjes een prominente plaats inneemt.

kapel O.L.Vrouw van het Ven

RESTAURATIE KAPEL O.L.VROUW VAN HET VEN WEELSEWEG VENLO

De familie Stikkelbroeck liet in 1948 uit dankbaarheid voor het behoud tijdens de tweede wereldoorlog een kapel bouwen op het terrein van hun toen nog bestaande boerderij 'Veen en Steen' aan de Weselseweg in Venlo. In de achtergevel was een nis, waarin achter een smeedijzeren hekwerk een prachtig oud Mariabeeld stond. Dit beeld kwam oorspronkelijk uit de in de oorlog verwoeste Venlose Klaaskerk en kwam in de Franse tijd uiteindelijk bij de familie Stikkelbroeck terecht en is naderhand niet meer aan de kerk terug gegeven.

Het ontwerp voor de kapel was van de bekende Venlose architect Ben Hendrix, terwijl glazener Louis Smeets de drie veelkleurige glas-in-lood ramen maakte. Zij stelden taferelen voor uit de oorlog. Tegen de rechter buitenzijgevel stond een groot kruisbeeld vervaardigd uit keramiek.

Via vererving kwamen boerderij en kapel in een onverdeelde inboedel terecht. Het Mariabeeld verdween naar Zuid-Limburg. Pogingen om het naar Venlo terug te halen zijn tot op heden helaas mislukt. De boerderij verviel en werd uiteindelijk gesloopt. In de kapel hebben vandalen zinloze vernielingen aangericht. Van de drie ramen is nog maar een beschadigd exemplaar over. Het smeedijzeren hekwerk en de houten toegangspoort verdwenen, evenals de dakpannen en het kruis op het dakruitertje. Het enigszins beschadigde kruis en het overgebleven raam zijn behouden. Al met al een trieste zaak. Gelukkig zijn het in- en uitwendige metselwerk en de tegelvloer nog in prima staat, terwijl ook de eikenhouten dakgebinten en de kozijnen er redelijk gaaf uitzien.

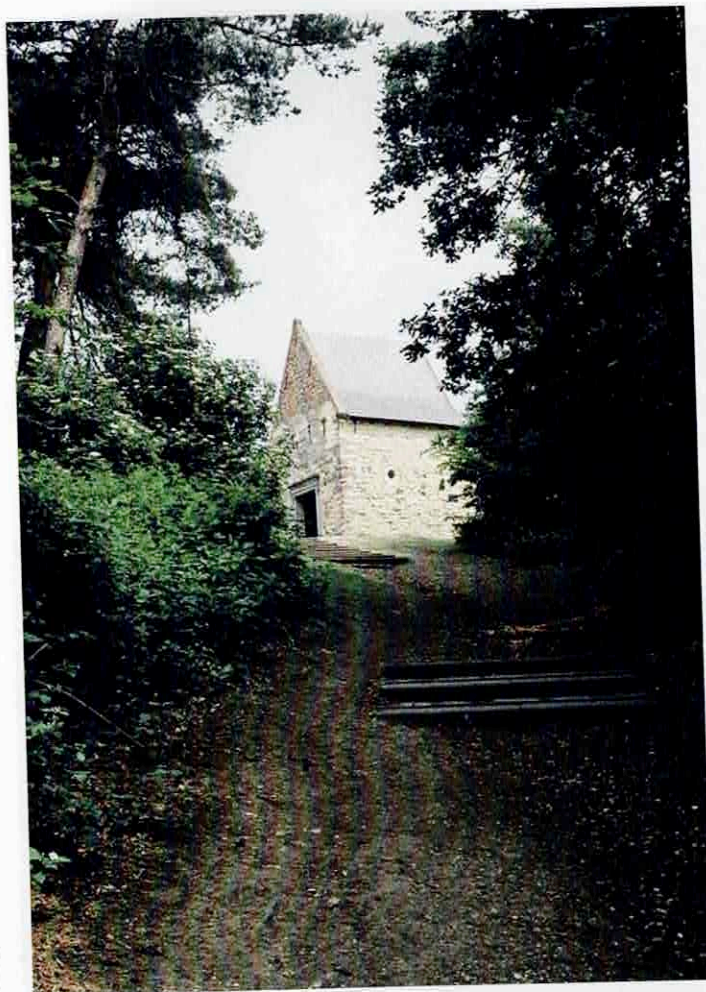
Vanaf medio 2002 zijn de nieuwe eigenaren, de familie Wolter, de buurt en de Venlose Stichting Behoud en Beheer van Wegkruisen en Kapellen onder supervisie van architect Geer Selen bezig met de restauratie van de kapel. Aanvankelijk zat er niet veel schot in de zaak, maar in de loop van 2003 leek het allemaal de goede kant op te gaan. Diverse vakmensen en vrijwilligers hebben de helpende hand toegestoken. Veel moet echter nog gebeuren o.a. een replica van het oorspronkelijke beeld en van het torenkruis, een nieuw smeedijzeren hekwerk en de toegangspoort.

Als het allemaal een beetje mee zit, hopen we het kapelletje in de loop van het jaar 2004 weer in gebruik te kunnen nemen. De familie Wolter wil vanaf dan de kapel gedurende een bepaald dagdeel openstellen.

R. Th. Sijmons (1933), gepensioneerd leraar wis- en natuurkunde LTS Venlo.

Lid van de Stichting tot behoud en beheer van Veldkapellen en Wegkruisen in Venlo vanaf 1984 secretaris. Bestuurslid van de Stichting Kruisen en kapellen in Limburg vanaf 1991.

*Kepelke Schaesberg,
gemeente Heerlen.*

DE LEGENDE VAN 'T LIEËNDERKEPELKE

D'r Graaf van Sjaasberg how in 'ne veldsjaag an Moder Maria gebeënd en hör hulp gevroag. D'r veldsjaag wón heë, en noe wool heë get oet ier vur zieng Besjermvrów doeë. Mar wie heë óch dach, 't kós 'm nieks ivalle wat 'm gesjik en weerdig leek es ier an de Leef Vrow. Bis heë ing nach dreumde dat 't óp d'r sjpits van d'r berg bej 't kesjtieël va Sjaasberg sjnejde.

De snejvlöksjes hupde zich bis ing witte dekke, mar wónger, in 't midde bleef ing plaatsj oape. Graad e zoe groeët es wie dat 'r e kepelke óp sjtoa kós.

D'r angere mörge, wie d'r graaf wakker woeët, wisse zienne dreum nog gans genau. Evvel goof d'r 't ieësj ging weëd aa, mar noa d'r ganse lange daag geleufde heë dat deë dreum hem mesjiens wal op get wool wieze. Drum ging heë ins kiekke en sjravelde heë d'r berg erróp. An d'r voet van d'r berg woar de eëd get vuchtig, graad of 't gereëgend of gesjnejd how, en zoeë bleef 't bis hoeëger óp. De aafgelope daag how 't evvel ging natigheet gegeëve. An d'r huevelsjpits gekoame tróf d'r graaf e drueg sjtuk grónd aa. Dat wungerde hem nog mieë. 't Woar graad wie in zienne dreum. Woar 't da wurklig passeerd? How 't da wurklig gesjnejd dis nach?

D'r graaf bekeek zich ins wie wiet dat d'r spits da drueg woar. De plaatsj woar zoeë wie die in d'r dreum, ing dónkel plaatsj, tussje aal dat wit van d'r snej, woa gee vlöksjke gevalle woar. Dat zoog heë es e antwoad van Maria, noe wis d'r graaf wie heë Moder Maria ging iere en danke. Op dees plaatsj wool Zie bezónger ge-ierd weëde. D'r graaf van Sjaasberg leet doew 't Lieënderkepelke bówwwe, boave óp d'r berg, in 't Kepellerbösjke.

Leonie Robroek

drs. J.A.E. Storcken s.m.a (1946), priesterwijding 1975. Missionaris Marokko 1975 -1984. Voorheen provinciaal SMA - provincies Nederland en Polen. Bisschoppelijk Vicaris vanaf 2002. Docent Missiologie grootseminarie Luik.